

5777

Torah from Around the World

De rechtvaardige zal bloeien als een palmboom; als een ceder op de Libanon gedijen (psalm 92:13). Zoals de palm en de ceder kronkels noch overtollige groeisels hebben, zo kent de tsaddiek achterbaksheid noch overtolligheid. Zoals de palmboom en de ceder lange schaduwen vooruit werpen, zo strekt de beloning voor de rechtvaardige zich ook 'ver uit'. Zoals de palmboom en de ceder zich omhoog richten, zo richt het hart van de tsaddiek zich op God. Zoals de palmboom en de ceder hun verlangens hebben, zo heeft de rechtvaardige een verlangen: zijn verlangen geldt de Eeuwige.

Genesis Rabba, Lech lecha, 41:1

Sjabbat 4 maart 2017 / 6 Adar 5777, Troema, Sjemot/Exodus 25:1 - 27:19

Tanach blz. 159 - 165

Haftara 1 Melachiem 5:26 - 6:13

Tanach blz. 761 - 763

Commentaar: Rabbi Jordan D. Cohen is rabbijn van Temple Anshe Sholom in Hamilton, Ontario. Daarvoor heeft hij gewerkt in Toronto, Canada, Hong Kong, en Sydney, Australië.

vertaler: Jochanan Belinfante

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Geven en nemen

Met sidra Troema wordt het hoofdthema van de rest van het boek Exodus geïntroduceerd. Het levert allerlei details over het construeren van het *Misjkan*, de Tabernakel, het verplaatsbare heiligdom dat het middelpunt was van het religieuze leven van de Israëlieten gedurende de jaren dat zij door de woestijn zwierven. Het Misjkan was „Gods woonplaats te midden van de mensen”, waar offers werden gebracht en waar God communiceerde met het volk via Mosjé en de Hoge priester.

Mosjé krijgt zeer gedetailleerde instructies over hoe het Misjkan gebouwd en welke materialen gebruikt moeten worden. Tot de *kelé kodesj*, de heilige gebruiksvoorwerpen, horen

de menora, het altaar voor de offers en de *aron* (kist voor de Stenen Tafelen). De Tora-lezing begint met God die Mosjé vraagt de Israëlieten te vragen *troema* te geven, meestal vertaald als *gaven*, in de betekenis van contributies of donaties, maar het moeten wel vrijwillige offers zijn.

De focus van mijn commentaar ligt op: „Vraag de Jisraëlieten Mij geschenken te geven; neem van ieder die daartoe bereid is een bijdrage in ontvangst.” Sjemot/Exodus 25:2.

Mosjé bevindt zich boven op de berg Sinai en God geeft hem instructies die hij moet doorgeven aan de Israëlieten. Het onderwerp van gesprek is het bouwen van het Misjkan, de Tabernakel. Maar voordat God de details doorgeeft hoe het Misjkan moet worden gebouwd, moeten zij eerst het bouwproject bespreken: hoe zij het bouw materiaal bij elkaar zullen krijgen voor dit overdadige bouwproject. Het antwoord, u raadt het al, is fondsenwerving. Mosjé moet de Israëlieten vragen *troema*, *gaven*, te brengen voor het bouwen van het heiligdom. Overigens, dit zijn geen belastingen, maar eerder giften, vrijwillige bijdragen van iedere persoon „wiens hart hem daartoe aanzet”.

Iedereen die wel eens in het bestuur van een sjoel, een school of een andere non-profit organisatie heeft gezeten, weet hoe belangrijk fondsenwerving is. Zonder dat soort ondersteuning zouden die belangrijke instituten niet bestaan. Maar dan weet je ook hoe moeilijk het is. Het is niet gemakkelijk om mensen over te halen afstand te doen van hun zuur verdiende geld, zelfs niet als het is om een waardevol instituut te ondersteunen. Stel je eens voor hoeveel moeilijker het moet zijn geweest om een groep mensen die net twee weken uit de slavernij ontsnapt was, over te halen om een bijdrage te leveren aan het bouwen van een gebedshuis voor een onzichtbare God (in Egypte konden zij de “goden” in de tempels op zijn minst zien). Dat was nog eens moeilijk aan de man te brengen.

Toen God dit van Mosjé vroeg, leek hij te begrijpen hoe moeilijk die taak was. Daarom was het verzoek heel precies verwoord. God vraagt de Israëlieten: „*neem* voor Mij *troema*”. Een interessante woordkeuze. Kun je een vrijwillige bijdrage *nemen*? In werkelijkheid komt het erop neer dat de Israëlieten een geschenk moesten *geven* voor de bouw van het Tabernakel. Maar in plaats daarvan staat er dat zij het moesten *nemen*.

Rasji lijkt het gebruik van het werkwoord ‘nemen’ in verband te brengen met het specifieke soort offer dat wordt gevraagd. *Troema* wordt verklaard als een ‘hefoffer’, een speciaal soort offer dat opgenomen en apart gezet moet worden. Daarom is het het individu zelf die het offer vrijwillig *neemt* uit zijn eigen bezittingen en het de bestemming geeft van geheiligde gave.

Er is echter een Jiddisch volksverhaal dat een andere kijk biedt op het verschil tussen *geven* en *nemen*.

Jankel de vrek wilde nooit iemand geld geven, waarvoor dan ook. Het deed er niet toe hoe belangrijk de zaak was. Niemand kon hem overhalen. Hij wilde gewoon nooit iets bijdragen. Op een dag stak Jankel in een klein bootje de rivier over. Ineens brak er een storm los en zijn bootje kapseisde. Gelukkig kwam er een andere boot aan. De schipper riep naar hem: „Geef mij je hand! Geef mij je hand!”

Jankel kon hem nauwelijks horen door de sterke wind en brullende golven. Hij hoorde telkens slechts één woord: „Geef! Geef...”

En die goeie ouwe Jankel kon er niets aan doen. Hij riep terug: „Nee! Ik geef niet. Ik geef niet!”

En weer: „Jankel, geef mij je hand! Geef mij je hand.” En weer schreeuwde Jankel: “Nooit! Ik geef niet.”

Uiteindelijk riep de redder wanhopig: „Jankel, neem mijn hand!” En Jankel zei: „Oh, nemen? Tuurlijk!”

De joodse traditie leert ons dat geven, tzedaka, de mogelijkheid is om anderen te helpen, precies dat is: een gelegenheid. Het is een voorrecht dat ons net zo veel winst oplevert als diegene aan wie wij geven. Daarom is er slechts een klein verschil tussen geven en nemen. Telkens wanneer wij geven, nemen wij eigenlijk.

Er is een oud gezegde: „Een dwaas geeft en een wijze neemt.” De wijze realiseert zich dat hij het is die het meest profiteert van zijn daad van het geven. Dit is het verschil tussen liefdadigheid en tzedaka. Bij liefdadigheid geven we, en dat is eenrichtingverkeer. Bij tzedaka zijn wij echt verplicht te geven, iedereen, gelijkelijk. Het is een daad van rechtvaardigheid.

Als iedereen geeft, dan profiteren wij allemaal van het leven in een gemeenschap waar in ieders behoefte wordt voorzien en waar niemand in nood verkeert. Leven in zo'n samenleving is gunstig voor iedereen. Te leven in zo'n samenleving is een voorrecht. Door alles wat wij geven, profiteren wij veel meer.